

Den 19. marts 2025
FVM 432

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens meddelelse: En vision for landbrug og fødevarer: Sammen skaber vi en attraktiv landbrugs- og fødevareresektor i EU for de kommende generationer

KOM (2025) 75

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 13. marts 2025. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har den 19. februar 2025 fremlagt meddelelse om sin "Vision for landbrug og fødevarer". Visionen lægger en overordnet strategisk retning for Kommissionens arbejde på landbrugs- og fødevarerområdet med sigte på at opnå en attraktiv, robust, bæredygtig og konkurrencedygtig sektor. Meddelelsen peger frem mod forslag til den fælles landbrugspolitik efter 2027, der forventes fremsat andet halvår 2025. Derudover bebuder den en række initiativer i forhold til blandt andet proteiner, dyrevelfærd, bio-pesticid, bioøkonomi, oprindelsesmærkning, vin, bæredygtighed, geografiske betegnelser, styrket importkontrol, import og globale standarder samt madspild. Visionen bygger på flere forskellige strategiske input, herunder resultaterne fra den strategiske dialog om fremtidens landbrug i EU samt Draghi-rapporten om Europas konkurrenceevne. Visionen har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser, men den indeholder en oversigt over kommende initiativer på området og skitserer Kommissionens ambitioner frem til 2040. Visionen har i sig selv ikke konsekvenser for beskyttelsesniveauet. Regeringen hilser visionen velkommen og finder det vigtigt, at der er et langsigtet perspektiv for udvikling af landbrugs- og fødevareresektoren, hvor der er fokus på grøn omstilling, forenkling og markedsorientering. Regeringen finder endvidere, at internationale handelsregler skal respekteres. Regeringen bemærker, at drøftelsen ikke skal foregribe fremtidige forhandlinger om EU's flerårige finansielle ramme eller forhandlinger om udvidelse.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2025) 75 af den 19. februar 2025 fremlagt dens "Vision for landbrug og fødevarer". Meddelelsen er oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave den 3. marts 2025.

Kommissionsformanden havde i forbindelse med nedsættelse af den nye Kommission givet landbrugs-kommissæren til opgave at udarbejde en vision for landbrug og fødevarer inden for Kommissionens første hundrede dage. Det er denne vision, som nu foreligger.

Formål og indhold

Kommissionens vision for landbrug og fødevarer skal sætte den overordnede strategiske retning for den fremtidige politik inden for landbrugs- og fødevarerektoren i EU. Fokus er på landbrugs- og fødevarerektorens strategiske betydning for EU, økonomien, sikkerhed, konkurrenceevne og robusthed samt landbrugernes vilkår.

Hovedambitionerne for visionen er, at landbrugs- og fødevarerektoren skal være attraktiv og forudsigelig, og der skal genereres indkomster, som også tiltrækker nye generationer. Derudover skal landbrugs- og fødevarerektoren være konkurrencedygtig og robust set i forhold til global konkurrence og eksterne påvirkninger. Landbrugs- og fødevarerektoren skal desuden fremtidssikres og gøres bæredygtig i forhold til klima og biodiversitet. Der skal være fokus på fair arbejds- og livsvilkår, samt at sektoren indgår i levende landdistrikter. Dertil er mulighederne i viden, forskning og innovation centrale for landbrugs- og fødevarerektoren fremadrettet. Forenkling af den lovgivningsmæssige ramme, der påvirker landbrugene og fødevarerekæden, indgår som et tværgående hensyn i ambitionerne.

Visionen indeholder ikke konkrete lovforslag, men angiver en række fremtidige tiltag fra Kommissionens side.

Kommissionen anfører i visionen, at mange af de udfordringer, som gør sig gældende for landbrugssektoren også omfatter fiskerisektoren. Kommissionen bebuder hertil, at den vil fremlægge en vision for fiskeri- og akvakultursektoren, som sammen med den kommende europæiske havpagt (European Ocean Pact) vil sætte rammerne for en bæredygtig og konkurrencedygtig sektor med fokus på jobskabelse, mv.

Markedsregulering

Visionen sætter fokus på behovet for at sikre landbrugene en rimelig indtjening og tiltrække nye generationer til landbruget. I forhold til landbrugssektorens indtjening fokuseres der på, at der er en ubalance i fødevareræddikæden, hvor landmændene bærer en uforholdsvist del af byrder, omkostninger, risici mv. Kommissionen finder, at landbrugernes position i fødevareræddikæden skal styrkes og har i den forbindelse allerede fremlagt forordningsforslag om henholdsvis ændring af den fælles markedsordning og myndighedssamarbejde om urimelig handelspraksis. Kommissionen vil ligeledes øge indsatsen gennem det nye Observatorium for fødevarerektoren. Kommissionen vil i forbindelse med revisionen af direktivet om urimelig handelspraksis i efteråret 2025 forfølge princippet om, at landmænd ikke systematisk skal tvinges til at sælge under produktionsomkostninger. Der er endvidere fokus på at fremme korte forsyningskæder med henblik på at bidrage til bedre afsætningspriser for landbrugere og fiskere.

Landbrugsstøtte

Et element i landmændenes indkomst er den direkte støtte gennem den fælles landbrugspolitik. Landbrugsstøtten skal i højre grad målrettes landbrugere, der bidrager aktivt til fødevarereproduktion og til landbrugsbedriftenes økonomiske levedygtighed og bevaring af miljø. Der er også fokus på at sikre bedre vilkår for de små og mellemstore bedrifter, herunder gennem forenkling af støtten. Det fremgår, at den fælles landbrugspolitik efter 2027 vil være en del af Kommissionens forslag til den flerårige finansielle ramme efter 2027, der vil blive enklere og mere mål- og resultatorienteret samt indeholde en mere klar balance mellem regler, krav og incitamenter. Det fremgår, at Kommissionen ønsker, at støtten i højere grad skal målrettes behov med særlig fokus på landbrug i områder med naturbetingede ulemper, unge og nye landmænd og blandede landbrug. Et element er øget brug af støttelofter pr. bedrift og støttens sættelse.

Unge landmænd fremhæves i forbindelse med at øge innovation samt i forhold til eksempelvis økologi, agro-økologiske dyrkningspraksisser og mulighederne ved den cirkulære bioøkonomi. Der er også behov

for at udvikle nye værktøjer, der kan skabe nye indkomstmuligheder. Kommissionen peger i den sammenhæng på mulighederne i udviklingen af carbon-farming, hvor rammen for udvikling af klima-kreditter er fastlagt, og den konkrete udvikling af opgørelser mv. er i gang. Dette vil udvides til også at omfatte udvikling af natur-kreditter. Ligeledes peges på mulighederne for landmænd inden for vedvarende energiproduktion, herunder sol, vind, biogas mv.

Betydningen af små og mellemstore landbrug fremhæves, og Kommissionen overvejer en udvidet udgave af den nuværende forenkede støtte til små landbrug, som vil indgå i Kommissionens forenklingspakke for landbrugssektoren i andet kvartal af 2025.

Kommissionen ønsker, at alle landmænd fortsat skal kunne drage fordel af bioordningerne under den fælles landbrugspolitik, som vil blive strømlinet og forenklet, samt af investeringsstøtte og krise- og risikostyringsværktøjer. Det fremgår, at der i implementeringen af den fælles landbrugspolitik er behov for en mere strategisk tilgang. Konditionalitet vil blive forenklet, og der signaleres et skifte i politikken fra krav til incitamenter, herunder ved at belønne landmændene for at levere offentlige goder.

Certificeringsordninger og benchmarking

I forhold til klima og miljø peger Kommissionen på, at der er tiltagende byrder ved forskellige standarder, certificeringer mv. Dette er baggrunden for, at Kommissionen vil udvikle og gradvist indfase et frivilligt benchmarking-værktøj, hvor udviklingen af carbon-farming skal ses som et første led heri. På sigt ønskes, at værktøjet udvikles fra landbrugsaktiviteter til at omfatte hele landbrugs- og fødevareresektoren og dermed bidrage til information for forbrugerne.

Finansieringsinstrumenter

I forhold til finansieringsinstrumenter vil Kommissionen arbejde yderligere sammen med den Europæiske Investeringsbank (EIB) og banksektoren for at geare og øge finansieringsmulighederne. I forhold til at afdække risiko vil Kommissionen også undersøge mulighederne for offentligt-privat partnerskab med henblik på at tiltrække investeringer til små og mellemstore virksomheder i landbrugs- og fødevareresektoren.

Generationsskifte

Kommissionen bebuder en strategi for generationsskifte i 2025, som skal udarbejdes i tæt samarbejde med medlemsstaterne, Europa-Parlamentet og centrale aktører. Strategien skal indeholde anbefalinger på såvel EU- som nationalt og regionalt niveau. Et element i generationsskiftet er adgangen til landbrugsjord, hvor Kommissionen bebuder et EU-observatorium for landbrugsjord.

International handel

Det anføres, at global fødevarerforsyningssikkerhed og europæisk fødevareruverenitet fortsat vil være en integreret del af EU's overordnede dagsorden om sikkerhed, konkurrencedygtighed og bæredygtighed. EU sætter høje niveauer for fødevarerikkerhed, dyrevelfærd og miljø, hvilket af nogle ses som handelsirritationer samtidig med, at europæiske landmænd i stigende omfang er bekymret for urimelig global konkurrence og mangel på reciprocitet (spejlbestemmelser) i EU's handelsaftaler. Kommissionen vil i 2025 præsentere mulige tiltag på området.

I forhold til import vil Kommissionen sikre, at ambitiøse EU-standarder ikke medfører lækage, hvis den samme produktionsstandard ikke kræves for importerede varer. Dette anføres som særligt vigtigt i forhold til dyrevelfærd og pesticider. Blandt andet skal det ikke være muligt at importere fødevarer eller foder, hvor der er rester af pesticider, som er forbudt i EU af hensyn til miljø eller sundhed. Kommissionen bebuder, at den i 2025 vil udarbejde en konsekvensanalyse af dette, hvor der ses på EU's konkurrencemæssige situation og betydningen i international sammenhæng. Analysen vil eventuelt følges af

forslag. Kommissionen vil ligeledes vurdere mulighederne for eksport af sådanne pesticider fra EU. Et element i dette er også styrket importkontrol, og i den forbindelse skal der nedsættes en tværgående task force, der samler ekspertise fra Kommissionen og medlemsstaterne med det formål at styrke importkontrollen yderligere. I forhold til dyrevelfærd anføres det, at fremtidige forslag skal sikre samme produktionsstandarder for importerede produkter. En målrettet gennemgang af dyrevelfærdslovgivningen vil være en anledning til at opnå dette på en måde, der er i overensstemmelse med de internationale handelsregler fastlagt i Verdenshandelsorganisationen (WTO).

Såfremt der af tredjelande iværksættes ulovlige tiltag målrettet landbrugs- og fødevarerektoren eller bestemte medlemsstater, er Kommissionen parat til at anvende alle tilgængelige instrumenter, og Kommissionen vil i 2025 udvikle et fælles sikkerhedsnet. Endvidere vil Kommissionen samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank om at udvikle eksportkreditter for at lette risikoen ved eksport. I den sammenhæng peges på etablering af en reserve på 1 mia. euro, som vil indgå i den næste flerårige finansielle ramme efter 2027, og som skal ses i sammenhæng med EU-Mercosur-aftalen.

Diversificering af råvarer og input

Der er fokus på behov for diversificering af råvarer og andre input til produktionen, da afhængigheder kan føre til sårbarheder. Et eksempel herpå er EU's proteinforbrug, som er afhængig af import fra et begrænset antal tredjelande. Kommissionen vil udvikle en plan med henblik på at opnå en mere selvfor-synende og bæredygtig proteinforsyning i EU. Et andet område, hvor der også ønskes mindre ekstern afhængighed, er gødning, hvor der peges på muligheder for øget produktion i EU, bl.a. gennem øget genanvendelse af næringsstoffer.

Den kommende udvidelse af EU vil bringe muligheder for at mindske sårbarheden i forhold til råvaregrundlag samt at styrke produktions- og eksportmulighederne. Det anføres dog, at der også vil kunne være udfordringer for EU's landbrugssektor. Forberedelsen af udvidelsen vil kunne skabe mulighed for en gradvis integration i det indre marked af kandidatlandene. Det anføres endvidere, at der er brug for særlig støtte til de østlige regioner i EU, hvor landdistrikterne i særdeleshed er sårbare, som følge af Ruslands aggression mod Ukraine.

Husdyrsektoren

I forhold til at styrke konkurrencedygtigheden i sårbare sektorer, som f.eks. husdyrsektoren, vil Kommissionen præsentere en forenklingsspakke og foreslå yderligere obligatorisk oprindelsesmærkning for landbrugsprodukter samt intensivere salg fremme. I forhold til husdyrsektoren peges på behov for en arbejdsplan med et langsigtet fokus, som tager højde for den diversitet, som sektoren har på tværs af EU. Kommissionen bebuder, at den vil udvikle forskellige mulige politiktiltag med sigte på at identificere udfordringer, passende tilpasningstiltag, herunder evt. reciprocitet, muligheder for at reducere miljø- og klimaaftryk samtidig med, at der er fokus på betydningen af natur og opretholdelse af græsarealer samt at skabe investeringer og innovation og fremme bæredygtige produktionsmodeller.

Risiko- og krisehåndtering

I forhold til risiko- og krisehåndtering ser Kommissionen behov for en styrket værktøjskasse. Elementerne i denne vil spænde fra incitament til risikospredning, f.eks. ved at landmænd bliver medlemmer af producentorganisationer eller andelsvirksomheder, klimatilpasningsplaner, nye genomteknikker, samt etablering af samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank, forsikrings selskaber mv. for at øge tilgængeligheden af betalelige forsikringer til landbrugere og undersøge mulighederne for at etablere forsikringsordninger for landbrugere. Den nuværende landbrugsreserve skal fokusere på tiltag som følge af væsentlige markedsubalancer og plante- og husdyrsygdomme. Kommissionen peger endvidere på, at nye EU-tiltag ved kriser i relation til fødevarerforsynings sikkerhed skal overvejes, herunder fødevarereserver mv. Den europæiske klimatilpasningsstrategi og en kommende strategi for vandresiliens

nævnes som vigtige elementer med henblik på at støtte medlemsstaternes forberedelse og planlægning ved håndtering af risici som følge af klimaændringerne.

Forenkling

I forhold til byrdelettelser henviser Kommissionen til de allerede bebudede indsatser i konkurrenceevnekompasset, ligesom der peges på mulighederne ved brug af ny teknologi som f.eks. satellitter. Kommissionen vil i andet kvartal af 2025 fremlægge en forenklingsspakke på landbrugsområdet, ligesom der også i 2025 bebudes en tværgående forenklingsspakke set i forhold til geopolitiske chok og global konkurrence, der også vil gavne landmænd og fødevarer virksomheder. Forenklingsspakken på landbrugsområdet bebudes at ville levere forenklinger på bedriftsniveau, herunder i relation til dyrkningspraksisser som f.eks. økologi, samt øge mulighederne for forenklet støtte til små og mellemstore bedrifter, øge adgangen til finansielle instrumenter og øge medlemsstaternes fleksibilitet i håndteringen af de strategiske planer under den fælles landbrugspolitik.

Klima

I forhold til fremtidssikring af sektoren tages der udgangspunkt i, at fødevarerproduktion hænger uløseligt sammen med natur og økosystemer. Landbrugs- og fødevarer sektoren kan yde et vigtigt bidrag til EU's målsætning om klimaneutralitet i 2050. Den grønne omstilling skal ske under hensyntagen til økonomiske og implementeringsmæssige udfordringer. I forhold til EU's klimamål for 2040 og konsekvenserne for landbrugssektoren vil Kommissionen fremlægge forskellige måder, hvorpå landbruget kan bidrage til reduktionsmålet. Samtidig anføres betydningen af, at fødevarer sektoren bidrager til 2040-klimamålet, samt at alle sektorer skal bidrage for at realisere målet om klimaneutralitet i 2050. I husdyrsektoren peges på mulighederne for at bidrage gennem foder-strategier, og i forbindelse med den kommende reform af den fælles landbrugspolitik vil det blive vurderet, hvordan landbrugssektoren bedst kan støttes for at opnå lavere klimaudledninger fra driften og husdyrene.

Grønne tiltag

Kommissionen vil i fjerde kvartal af 2025 fremsætte forslag, som skal øge adgangen til bio-pesticider i EU. Et element i dette er også flere midler til Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA). På det grønne område anføres et fortsat behov for at støtte økologisk landbrug, ligesom integrerede produktioner som permanente kulturer også bør fremmes. Generelt er der også et fokus på betydningen af uafhængig og pålidelig rådgivning for landbruget. Adgangen til vand er presset, særligt i det sydlige Europa, og det vil være i centrum for en snarlig vandstrategi. I forhold til gødningshåndtering peges hovedsageligt på igangværende evaluering af nitratdirektivet, som forventes tilendebragt ved udgangen af 2025. Der angives også støtte til ekstensivering i husdyrstøtte områder samt mulighederne i genanvendelse (RENURE mv.). Mulighederne for sektoren inden for bioøkonomi anføres, og Kommissionen vil ved udgangen af 2025 præsentere en bioøkonomistrategi med sigte på, at EU skal være en global leder på dette marked. Kommissionen vil desuden skabe incitamenter for og støtte til landbrugspraksisser, der genskaber, bevarer eller forbedrer jordsundheden.

Vinsektoren

Inden for vinsektoren vil Kommissionen foreslå ændringer i forlængelse af konklusionerne fra højniveaugruppen om vin med henblik på bl.a. at øge udbuddet af de-alkoholiserede vinprodukter, herunder en revision af reglerne om økologiske fremgangsmåder til fremstilling af de-alkoholiserede vinprodukter.

Landdistriktsudvikling

I forhold til den brede landdistriktsudvikling peger visionen på, at det ikke alene er op til den fælles landbrugspolitik, men der er også brug for strukturfondspolitikken og generel integreret planlægning. Et vigtigt element er mulighederne i den cirkulære bioøkonomi. Visionen anfører, at indsatser som de

lokale aktionsgrupper (LAG) og støtte til de oversøiske regioner i EU er af stor betydning. Kommissionen peger også på betydningen af mentalt velvære og vigtigheden af rådgivning til landmænd inden for området. Kommissionen vil endvidere etablere en platform for kvinder i landbruget. Kommissionen vil i 2025 lancere en opdateret handlingsplan for landdistrikterne ('EU Rural Action Plan'). Landdistriktsvurderingsprincippet vil blive yderligere operationaliseret og finansieret på EU-niveau. Desuden vil landdistriktspagten fra 2021 blive styrket som et værktøj for dialog og inddragelse af civilsamfund og de lokale samfund.

Fødevaredialog

Med henblik på at forbedre dialogen vil Kommissionen igangsætte en årlig "fødevaredialog" med inddragelse af alle aktører i fødevarekæden fra forbruger til landbruger. Til denne dialog vil Kommissionen bl.a. udarbejde en rapport om konsekvenser ved forbrug af ultra-forarbejdede fødevarer. I dialogen peger Kommissionen også på, at den vil fremsætte et forslag om at styrke uddannelseselementet i skoleordningen. I salgsfremmeordningen er der desuden et redskab til at informere om EU's kvalitetsordninger mv. Det anføres, at innovative teknologier, som bioteknologi, kræver en styrket dialog i forhold til at vurdere sociale, etiske, økonomiske og kulturelle aspekter af fødevareinnovation. Som følge af nye krav og forventninger fra forbrugerne vil der blive præsenteret forslag til revision af dyrevelfærdslovgivning, herunder ophør med brug af bure mv. Desuden vil Kommissionen fortsætte sin indsats i forhold til at reducere madspild.

Foruden dialogens betydning for ændring af landbrugs- og fødevaresektoren er der også brug for fokus på betydningen og mulighederne i digitalisering samt viden, forskning og innovation. Kommissionen vil fremlægge en digitaliseringsstrategi for landbruget. I forhold til udvikling af landbrugssektoren anføres endvidere, at der er brug for en strategisk tilgang på EU-niveau til forskning og udvikling, herunder også med henblik på at opnå en hensigtsmæssig målretning af investeringer. Centrale samarbejdsfora er den stående komite for landbrugsforskning (SCAR), som bør styrkes, ligesom privat-offentlige partnerskaber er vigtige for at pulje ressourcer, talenter og forskningsinfrastruktur. Med henblik på at udbrede ny forskning og innovation peges på betydningen af det nuværende instrument i den fælles landbrugspolitik (AKIS) og det europæiske innovationspartnerskab (EIP) på landbrugsområdet

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forbindelse med drøftelsen.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der redegøres ikke for dansk ret, idet der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Meddelelsen har i sig selv ikke lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Meddelelsen har heller ikke konsekvenser for EU's budget eller beskyttelsesniveau. Når Kommissionens meddelelse udmøntes i konkrete initiativer, vil eventuelle konsekvenser blive vurderet i forbindelse med regeringens stillingtagen hertil.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug), i Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg og i § 5-udvalget (fiskeri).

Landbrug & Fødevarer ser mange positive takter i Kommissionens vision for europæisk landbrug og fødevarer. Landbrug & Fødevarer vil meget tæt følge de mere konkrete forslag, der vil komme som opfølgning på visionen. Samlet set er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at komme med en endelig vurdering af visionen, da den er for ukonkret, og der ikke er taget stilling til finansieringen af de tanker og ideer, der præsenteres.

Landbrug & Fødevarer bemærker på et overordnet plan, at der i den nuværende situation med uro om handel og sikkerhed er vigtigt, at man ikke sætter fødevarerforsyningsikkerhed over styr. Det gælder både hos EU og på eksportmarkeder. Landbrug & Fødevarer noteret derfor med stor tilfredshed, at der lægges vægt på landbrugs- og fødevarersektorens strategisk vigtige betydning for EU. For Landbrug & Fødevarer er det også helt centralt, at Kommissionen sikrer det indre marked og lige konkurrencevilkår. Det er i den sammenhæng positivt, at det bliver understreget, at EU er verdens største eksportør af landbrugs- og fødevarer. Et øget fokus på konkurrenceevnen kan være med til at fastholde denne position.

Derudover finder Landbrug & Fødevarer det positivt, at der er fokus på udvikling, innovation, anvendelse og hurtigere implementering af nye teknologier, herunder nye planteforædlingsteknikker, NGT, digitalisering, biopesticider m.v. Det vil bidrage til øget produktivitet og konkurrencedygtighed, og samtidig understøtte den grønne omstilling. Landbrug & Fødevarer havde dog gerne set, at Kommissionen blev endnu mere konkret og en smule mere ambitiøs på de grønne dagsordener.

Landbrug & Fødevarer ser frem til, at der lægges op til reel forenkling af EU's fælles landbrugspolitik og de øvrige vilkår, som erhvervet er underlagt. Det er væsentligt at få lettet byrderne for erhvervet. Det fremgår også af visionen, at det er ambitionen at flytte vægten fra støttebetingelser og krav til incitamentsbaserede ordninger. Det ser Landbrug & Fødevarer som et vigtigt skridt i den rigtige retning.

Landbrug & Fødevarer er bekymret for en mulig indførelse af støttelofter og degressivitet, som potentielt kan ramme dansk landbrug hårdt. Ligeledes kan tanken om at målrette støtten til de landbrug, der har særligt behov (hvis der tænkes på små landbrug, bjerglandbrug m.v.) ramme dansk landbrug hårdt.

På den handelspolitiske dagsorden er der flere steder i visionen fokus på at stille krav om, at importerede produkter skal leve fuldt og helt op til EU's krav f.eks. i forhold til dyrevelfærd og anvendelse af pesticider. Landbrug & Fødevarer ønsker selvfølgelig mere lige konkurrencevilkår med tredjelandsmarkederne, men det er vigtigt at være opmærksom på, at sådanne krav risikerer at føre til handelskonflikter med lande, der eksporterer til EU. Dette vil sandsynligvis føre til modreaktioner på eksportmarkeder. Som verdens største eksportør af landbrugs- og fødevarer, kan det ramme europæiske og danske landmænd hårdt.

Landbrug & Fødevarer mener, at det store fokus på fordelingen af indtjeningen i hele kæden, og at lave tiltag til sikring af, at landmændene ikke tvinges til at sælge deres produkter til priser lavere end deres omkostninger, skal vurderes nøje. Det risikerer at fjerne den markedsorientering, der har præget EU's landbrugspolitik i mange år. Her skal det især fremhæves, at andelsvirksomhederne er den bedste måde til at sikre, at en større andel af indtjeningen i hele kæden tilfalder landmanden.

Danmarks Naturfredningsforening finder det positivt, at der i visionen anføres en tydelig anerkendelse af behovet for, at landbruget respekterer planetære grænser og bidrager til klimahandling. Dette betydningfulde og markante udsagn mangler dog en konsekvent opfølgning i resten af visionen.

Danmarks Naturfredningsforening finder det desuden positivt, at Kommissionen vil udvikle en plan for at opnå en mere selvforsynende og bæredygtig proteinforsyning i EU. Et andet område, hvor der også

ønskes mindre ekstern afhængighed, er gødning, hvor der peges på muligheder for øget produktion i EU, bl.a. gennem øget genanvendelse af næringsstoffer. Danmarks Naturfredningsforening støtter også en forpligtelse til at tage fat på Europas afhængighed af udenlandske gødningsmidler og korn til fodring af husdyr, som forårsager alvorlige luft- og vandforureningsproblemer i Europa. Dette åbner døren for politikker, der kan forbedre kostvaner og fremme miljøvenlige landbrugsteknikker, der kan styrke Europas 'strategiske autonomi'. Samtidigt støtter Danmarks Naturfredningsforening en anden forpligtelse til at forbedre dyrevelfærdsreglerne og udfase hold af dyr i bur i landbruget.

Danmarks Naturfredningsforening noterer med bekymring, at der er en afgørende mangel på konkrete forslag til miljøtiltag og mål eller et øget budget til miljøbetalinger til landbrug. Uden disse anser Danmarks Naturfredningsforening det for vanskeligt at se hvordan visionen på nogen måde skal kunne leve op til en landbrugspolitik, der respekterer de planetære grænser. Danmarks Naturfredningsforening ser desuden med stor bekymring på, at denne mangel i værste fald kan føre til at de sidste tilbageværende miljøregler knyttet til landbrugsindkomstbetalinger kan være i fare for at blive afskaffet i forenklingens navn.

Danmarks Naturfredningsforening noterer også med bekymring, at det foreslåede benchmark-system lægges op til at skulle udvikles løbende, være frivilligt og at det står uklart, hvordan det reelt skal kunne anvendes i forhold til landbrugsstøtten og til at udvikle landbruget i en mere miljø og klimavenlig retning. Danmarks Naturfredningsforening finder det ligeledes bekymrende, at der kun lægges op til en forsigtig indsats for at reformere arealbaserede indkomststøttebetalinger, som i årevis har drevet industrialiseringen af landbruget, uden at følge de brede anbefalinger, der opfordrede til, at landbrugsstøtten "bør yde indkomststøtte til visse aktive landmænd, men på en langt mere målrettet måde."

Slutteligt noterer Danmarks Naturfredningsforening sig med bekymring at der ikke er medtaget planer for at adressere kød- og mejeritunge kostvaner, som er skadelige for både miljøet og folkesundheden, der ellers indgik i Dialogen om fremtiden landbrug i EU. Desuden er det bekymrende, at løftet om at opfylde en mangeårig forpligtelse til at stoppe eksporten af farlige pesticider, der allerede er forbudt i EU, kun indgår som et "emne til vurdering."

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) er generelt positive over for Kommissionens vision om et mere modstandsdygtigt, bæredygtigt, og innovativt landbrugs- og fødevareerhverv. For DAKOFO er det afgørende, at disse visioner ikke kommer med et øget bureaukrati, som kan komme i vejen for erhvervens konkurrenceevne. Derfor er det positivt, at Kommissionen lægger op til en såkaldt forenklingssindsats på landbrugsområdet, som har til formål at forenkle den nuværende lovgivningsmæssige ramme.

DAKOFO noterer sig med tilfredshed, at man fra Kommissionens side er fast besluttet på at få gennemført Kommissionens NGT-forslag hurtigst mulig. DAKOFO ser planteforædlingen som afgørende for hver af Kommissionens visioner for landbruget, og ifølge DAKOFO er NGT en afgørende brik i denne sammenhæng. DAKOFO er i øvrigt positivt stemt over for et øget fokus på innovation inden for landbruget.

DAKOFO ser frem til Kommissionens omfattende plan for et mere bæredygtigt proteinsystem, og deler Kommissionens ønske om en mere diversificeret import af protein. Dog vil DAKOFO igen bemærke, at dette ikke må komme på bekostning af danske virksomheders konkurrenceevne i form øget bureaukrati og/eller øvrige forhindringer.

DAKOFO deler Kommissionens ønske om erhverv med balance mellem landbrug og natur, hvor der er plads til både fødevareproduktion og øget biodiversitet, samt bevaring af arter. Det bemærkes dog, at

det måske største problem for biodiversiteten og bevaringen af arter er plads og sammenhængende naturområder. Derfor er det efter DAKOFO's mening afgørende, at landbrugsarealer bliver så effektive og højt ydende som muligt, sådan at der er plads til både natur og et sundt landbrugserhverv.

CropLife Danmark støtter op om Kommissionens tiltag for at gentænke landbrugs- og fødevarerektoren i EU og finder det helt essentielt, at Kommissionen på nuværende tidspunkt ser vigtigheden af et stærkt europæisk landbrug, som har behov for adgang til nye løsninger og teknologier for at opretholde fødevarereproduktionen. CropLife Danmark har store forventninger til at forslaget om anvendelse af NGT til forædling af afgrøder godkendes i EU. I den forbindelse mindes det om, at innovation og udvikling kræver store investeringer, og det derfor er vigtigt at muligheden for at beskytte rettighedsindehaveren opretholdes. På EU-niveau har man sidst opnået godkendelse af et nyt konventionelt aktivstof i 2019. Samtidig har man set, at omkring 50 pct. af aktivstofferne ikke opnår fornyet godkendelse. Landmandens værktøjskasse bliver derfor mere og mere begrænset.

CropLife Danmark er enig i EU's ambition om at sikre fødevarereproduktionen ved ikke at tilbagetrække pesticidaktivstoffer fra markedet før reelle alternativer er til rådighed. Særligt i Danmark står landbruget et svært sted i forhold til bekæmpelse af visse skadevoldere, hvor tilgængeligheden af bekæmpelsesmuligheder er så begrænset, at udviklingen af resistens er uundgåelig. I lyset af dette bakkes også op om forslaget om at forenkle pesticidforordningen for at fremskynde adgangen til biologiske pesticider. Der er behov for en EU-definition af biologiske pesticider, og det er vigtigt, at landbruget kan få hurtigere adgang til nye teknologier. EFSA spiller en vigtig rolle i godkendelsesproceduren for pesticider, og man ser derfor meget positivt på ønsket om at tilføre agenturet flere resurser, hvilket vil være en fordel for processen for både de konventionelle og de biologiske pesticider. Det er vigtigt, at begge typer produkter spiller sammen, så man i landbruget kan opnå synergi og hermed opretholde de gode udbytter.

CropLife Danmark bakker op om ambitionen om at beskytte europæisk landbrug og styrke sektoren, men der er behov for en forståelse af, at selvom et pesticid ikke er godkendt i Europa, kan anvendelsen sagtens have en berettigelse i et land uden for EU, hvor skadevolderne giver helt andre udfordringer. Man skal derfor være varsom med at afskrive en import af fødevarer på den baggrund. Tilsvarende ift. eksport af pesticider, der ikke er tilladt anvendt i EU, er det nødvendigt med en forståelse af behovet for løsninger i lande hvor klima og afgrødetyper stiller andre krav til bekæmpelsesmidler.

Rådet for Grøn Omstilling støtter som udgangspunkt fremme af naturlig kulstoflagring (carbon farming). Dog understreges det, at hvis der skal gives økonomiske incitamenter hertil, er det afgørende, at der ikke kun fokuseres på den mængde kulstof, der lagres i marken. Der skal ligeledes tages højde for den biomasse, der fjernes fra skov og mark, da denne biomasse udgør et eksisterende kulstoflager. Derfor er det nødvendigt at etablere et troværdigt system, der sikrer lagring af kulstof. Rådet for Grøn Omstilling opfordrer derfor til, at metodikkerne til certificering af kulstoflagring i EU-certificeringsrammen for permanent kulstoffjernelse, kulstofbindende dyrkning og kulstoflagring i produkter (CRCF) udvikles så hele kulstofkredsløbet inddrages.

Rådet for Grøn Omstilling anerkender Kommissionens ønske om at sikre, at ambitiøse EU-standarder ikke medfører lækage, hvis den samme produktionsstandard ikke kræves for importerede varer. Dette må ikke føre til slækkelse af klima- og miljøkrav i EU. Rådet for Grøn Omstilling finder tværtimod, at der er brug for skærper, herunder økonomiske incitamenter til at sænke klima- og miljøbelastning. Rådet for Grøn Omstilling støtter bestræbelserne for at forbyde eksport af pesticider, som er forbudt i EU – både af hensyn til miljø og sundhed i importlandene, særligt i Det Globale Syd, men også for at beskytte forbrugere i EU. Rådet for Grøn Omstilling mener, at det skal gælde alle forbudte pesticider og ikke blot ”de farligste”, som Kommissionen nu foreslår.

Rådet for Grøn Omstilling finder desuden, at EU's klimatold (CBAM) udvides til flere varegrupper, herunder animalske fødevarer, dvs. med told på varer fra lande, som har slappere klimaregulering af husdyrbrug end EU har. CBAM skal udformes, så den ikke strider imod WTO-regler.

Rådet for Grøn Omstilling støtter Kommissionens bestræbelser på at gøre EU mere uafhængig af import af både protein, særligt foder, og kunstgødning. Mht. foder bør det ske ved gradvist at omstille landbrug i EU over mod at producere flere plantebaserede fødevarer. Det bør desuden ske ved at fremme produktion i EU af mere bæredygtigt proteinfoder, f.eks. bælgfrugter og græsprotein. I forhold til kunstgødning bør det som anført erstattes af øget recirkulering af næringsstoffer. I en overgangsperiode kan der eventuelt også være tale om produktion af E-ammoniak til landbrug.

I forhold til husdyrsektoren finder Rådet for Grøn Omstilling, at det er afgørende at bestræbelserne på at styrke konkurrencedygtigheden i husdyrsektoren bl.a. med en forenklingsspakke ikke stiller sig i vejen for nødvendige skærper af klima- og miljøkrav for at leve op til såvel klimamål som implementering af Vandrammedirektivet m.v. Samtidig skal målet være at indlede en omstilling mod øget produktion af plantebaserede fødevarer.

Rådet for Grøn Omstilling støtter ideen om at fremme biopesticider, men det kræver at man er opmærksom på, at disse i nogle tilfælde kan have de samme negative effekter som de industrielt fremstillede pesticider. Rådet for Grøn Omstilling mener, at det er langt vigtigere dels at fremme økologi og dels inden for det konventionelle jordbrug at implementere EU's otte IPM-principper.

Rådet for Grøn Omstilling støtter desuden forslaget om ekstensivering i husdyrstætte områder, men finder, at det bør ske som led i en samlet plan for nedbringelse af den animalske produktion. Herunder støtter Rådet for Grøn Omstilling forslaget om at udarbejde en rapport om konsekvenser ved forbrug af ultra-forarbejdede fødevarer. Men det er vigtigt her også at se på hvad alternativerne er til de pågældende fødevarer,

Dansk Vegetarisk Forening er overordnet enige i, at der skal gøres en indsats for, at EU's landbrugere kan få en pris for deres produkter, der sikrer sunde og økonomisk bæredygtige forretningsmodeller, samt at produktionen fungerer inden for de planetære grænser. Dansk Vegetarisk Forening finder, at der bør være større fokus på frugt, grønt og det plantebaserede. Visionen bør have langt større fokus på de europæiske producenter af frugt, grønt og bælgfrugter, der producerer mad direkte til forbrugerne. Den strategiske dialog anbefalede, at Kommissionen udviklede en EU-handlingsplan for plantebaserede fødevarer fra jord til bord. Dette er beklageligvis ikke en del af visionen. Dog lægges der i strategien op til, at EU's husdyrsektor har brug for en langsigtet vision. Dansk Vegetarisk Forening er enige i, at EU bør have en strategi for husdyrsektoren. Men at man selvfølgelig derfor også bør have en for plantesektoren.

Visionen anerkender, at EU er i underskud af planteproteiner, idet EU er afhængige af import af proteinfoder til husdyr. Dansk Vegetarisk Forening er enige i visionens målsætninger om at se på, hvordan protein produceres og forbruges i EU. Der bør derfor være en langsigtet vision – eller handlingsplan – for plantebaserede fødevarer. Visionen har endvidere meget lidt fokus på forbrugerne, herunder at forbrugerne sikres sunde og bæredygtige fødevarer. Dansk Vegetarisk Forening finder, at en EU-handlingsplan for plantebaserede fødevarer også vil løfte denne mangel i strategien.

Dansk Vegetarisk Forening understreger, at fremme af plantebaseret produktion og forbrug ikke bare sikrer mere bæredygtige fødevarer og en sundere europæisk befolkning, men også en større autonomi og dermed et sikkerhedspolitisk spørgsmål. Dansk Vegetarisk Forening fremhæver, at Danmark

som det første land i verden har en Handlingsplan for Plantebaserede Fødevarer samt Fonden for Plantebaserede Fødevarer (Plantefonden) til at finansiere udviklingen.

Dansk Vegetarisk Forening finder, at Plantefonden bør fremhæves som et værktøj i den ”gulerods-retorik” Kommissionens vision taler ind i. Den danske Plantefond er indført som incitament til handling frem for ”pisk”. Visionen lægger op til at indsatser på landbrugsområdet i langt højere grad skal være incitaments-drevet.

Dansk Vegetarisk Forening støtter ikke forenkling på landbrugsområdet, hvis det overordnet set fører til en forringelse af naturbeskyttelsen og klimaindsatser. En forenkling, som man gerne ser, er ændringer i statsstøttereglerne under ABER/GBER. Statsstøttereglerne er i dag sådan indrettet, at støtte – f.eks. under Plantefonden – til selv mildt forarbejdede produkter ikke kan opnå de samme høje støttesatser som ikke forarbejdede produkter (som f.eks. mejeriprodukter og ikke forarbejdede grøntsager). Dette skaber ulige vilkår for producenter og SMV'er. En løsning kunne være at man tillod 100 pct. statsstøtte til forarbejdede plantebaserede fødevarer, hvis modtageren har mindre end f.eks. 10 mio. euro i omsætning om året. En anden løsning kunne være at forøge de minimis til f.eks. 1 mio. euro om året for plantebaserede fødevarer og/eller til modtagere med mindre end f.eks. 10 mio. euro i omsætning om året.

Det bemærkes, at Kommissionen vil udvikle og gradvist indfase et frivilligt benchmarkingsystem for bæredygtighedsvurderinger på bedrifterne. Dansk Vegetarisk Forening støtter et sådant benchmarkingsystem, men er uforstående overfor at dette skal være frivilligt. Et centralt besluttet og obligatorisk benchmarkingsystem på bedrift-niveau vil lette og forenkle implementeringen af dette, skabe gennemsigtighed for brugen af EU's støttemidler. Og landbrugsstøtten kan målrettes de bedrifter og landbrugsformer (f.eks. økologi) der bidrager mest til f.eks. en sundere jordbund, øget biodiversitet mv.

Økologisk Landsforening mener, visionen giver anledning til stor bekymring. Visionen har meget karakter af den oprindelig EU-landbrugspolitik, som var anledningen til, at der i 1990'erne kom de første forsøg på at gøre landbrugspolitikken grønnere. Det er vanskeligt at se, hvordan de problemer som EU's fælles landbrugspolitik har påført samfundet kan løses ved at gå tilbage til den oprindelige politik med stærkt fokus på direkte indkomststøtte. Behovet for indkomststøtte bør løftes via socialpolitikken og ikke blandes sammen med landbrugspolitikken. Økologisk Landsforening finder det endvidere meget kritisk, at Kommissionen ikke forholder sig til det store antal analyser, der er lavet af EU's landbrugspolitik herunder fra både OECD og EU's revisionsret og de tilhørende anbefalinger til, hvordan EU's landbrugspolitik skal ændres for at fremtidssikre det europæiske landbrug, sikre grundlag for at effekt-evaluere politikken, og sikre et landbrug, der respekterer de planetære grænser. Det er tilsvarende svært at finde anbefalingerne fra den strategiske dialoggruppe om EU's landbrug afspejlet i Kommissionens vision.

Økologisk Landsforening mener, at visionen bør fastslå, som det også anbefales af den strategiske dialoggruppe, at EU's landbrugsstøtte gradvis skal ændres, så den betaler for ecosystem services og herunder for leverancer, der går videre end minimumskrav frem for fødevarereproduktion. Denne anbefaling kan imødekomme Kommissionens ønske om i højere grad at arbejde med incitamentet frem for konditionalitet. Så længe der gives basisindkomststøtte vil det omvendt være naturligt at reducere basisindkomststøtten, hvis landbrugene ikke lever op til gældende krav til landbruget, eftersom overtrædelse af reglerne for landbruget skal have en konsekvens ligesom øvrige overtrædelser af regler. De gældende krav bør afspejle de byrdeforpligtelser de enkelte medlemsstater har forpligtet sig på i forhold til vandmiljø, drikkevand, klima, natur og dyrevelfærd. Hvis landbrugsstøtten udbetales for ecosystem services fremfor som ren indkomststøtte, vil det være mindre relevant at indsætte et støtteloft. Det vil ligeledes

være mindre relevant at have som målsætning, at støtten skal have særligt fokus på områder med naturbetingede ulemper.

Økologisk Landsforening advarer mod at etablere carbon farming som en selvstændig indkomstkilde uden for landbrugsstøttesystemet. Kulstoflagrende landbrugspraksis vil høre ind under, hvad der kan betragtes som ecosystem service. Carbon farming som omsættelige kreditter, der handles i et selvstændigt system evt. handles til sektorer uden for landbruget vil være ledsaget af stort bureaukrati og der vil opstå behov for at sikre, det ikke både finansieres fra landbrugsstøtten og via handel med certifikater.

Visionen indeholder, at der skal udvikles et benchmarkingværktøj. Økologisk Landsforening lægger vægt på, at dette værktøj, ligesom det indgår i anbefalingerne fra den strategiske gruppe, kan bruges som udbetalingsgrundlag fra landbrugsstøtten, hvor opgørelsessystemerne består af resultatindikatorer. Det vil være en bedre anvendelse af et benchmarkingværktøj end at udvikle certificerings- og mærkningsordninger. Den grønne omstilling i landbruget kan ikke drives af mærkningsordninger.

Økologisk Landsforening ser kritisk på, at investeringsstøtteordninger og støtte til miljøteknologi. En indretning af landbrugsstøtten, så den udbetales i henhold til simulerede klima, natur, miljø og dyrevelfærdsresultater vil skabe en efterspørgsel på ny teknologi. Det er en efterspørgsel, der både vil stimulere udvikling af ny teknologi og markedsmodne teknologien herunder ramme et realistisk prisniveau. Direkte teknologitilskud kapitaliserer sig i priserne og sikrer ikke de samfundsmæssigt omkostningseffektive løsninger.

Økologisk Landsforening er positive overfor, at der skal ses på løsninger, der kan beskytte europæiske landmænd mod konkurrence fra produkter fra tredjelande, der produceres under mere lempelige forhold, herunder at der bruges pesticider, der ikke er tilladt i EU, at der er lempeligere dyrevelfærdsstandarder. Økologisk Landsforening noterer, at der tales om at udvikle eksportkreditter. Det er vigtigt for Økologisk Landsforening, at disse ikke skaber en konkurrenceforvridning over for udviklingslandene, og dermed forhindrer dem i at få en produktion og handel op at stå.

Økologisk Landsforening noterer sig, at Kommissionen vil sikre en større selvforsyning med protein. Økologisk Landsforening efterlyser, at Kommissionen anerkender, at det store behov for import af protein skal tilskrives den meget store husdyrproduktion. Der er endvidere ikke vundet noget i forhold til at sikre fødevarerforsyningsikkerhed ved at øge egenforsyningen med protein, hvis det er på bekostning af egenforsyning med kalorier. En strategi, der skal sikre større egenforsyning bør handle om egenforsyning med fødevarer.

Økologisk Landsforening finder det problematisk, at Kommissionen angiver, at den vil intensivere salg fremme for husdyrprodukter. Det er direkte i modstrid med behovet for at skabe større sikkerhed for den globale fødevarerforsyning. Det er i samme forbindelse opsigtsvækkende, at Kommissionen ikke annoncerer initiativer, der skal fremme en mere planterig kost. Økologisk Landsforening mener, det er vigtigt og godt, at Kommissionen vil sikre øget genanvendelse af næringsstoffer. Det er ligeledes positivt, at Kommissionen vil reducere miljø- og klimaaftryk samtidigt med, der er fokus på betydningen af natur og opretholdelse af græsarealer samt at skabe innovation og fremme bæredygtige produktionsmodeller. Økologisk Landsforening finder det positivt, at landbruget skal medvirke til at nå klimaneutralitet i 2050, og at økologi og permanente strukturer skal fremmes. Dette vil kunne sikres gennem udbetaling af landbrugsstøtten baseret på resultatopgørelser. Det er i den forbindelse ligeledes positivt, at Kommissionen peger på, at der skal fremlægges en digitaliseringsstrategi for landbruget, da øget digitalisering vil gøre det enklere at arbejde med resultatopgørelser som udbetalingsgrundlag for landbrugsstøtten.

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) og Danmarks Pelagiske Producentorganisation (DPPO) noterer med tilfredshed, at Kommissionen i sit visionspapir gør det klart, at fødevarerproduktion, herunder fiskeri er et strategisk fokusområde for EU. Den samlede fødevarerproduktion, herunder fiskeri, bidrager markant til EU's fødevareresuverænitet, og spiller samtidig en central rolle for den globale fødevareresikkerhed. DFPO og DPPO noterer, at Kommissionen også fremhæver, at fødevareresuverænitet aldrig må tages for givet, og nævner bl.a., at presset fra geopolitiske spændinger mv, truer denne vigtige sektors levedygtighed og EU's strategiske autonomi, hvorfor det er nødvendigt at styrke sektoren.

DFPO og DPPO er positive over for Kommissionens tilkendegivelser om, at visionen skal ses som en køreplan, der skal være retningsgivende for EU's indsats for at sikre, at alle politikker flugter med visionen og tilpasses udviklingen i Europa samt at visionen og de kommende initiativer også skal medvirke til at styrke EU's konkurrenceevne.

DFPO og DPPO ser, i forhold til Kommissionens kommende havpagt og vision for fiskeri- og akvakultursektoren, med positive øjne på den øgede opmærksomhed på fødevarerproduktion og byrdelettelser i EU og ser frem til at byde ind med konkrete løsninger på de problemstillinger, som Kommissionen op-ridser i sin vision.

DFPO og DPPO mener ikke, at Kommissionens vision for den fremtidige fødevarerproduktion kan stå alene, men skal ses i sammenhæng med Kommissionens øvrige arbejdsprogram, f.eks. ønsket om at lette de administrative byrder for virksomheder i EU. DFPO og DPPO opfordrer derudover til, at man foretager en gennemgribende revision af de eksisterende politikker, der afbalancerer miljømæssig bæredygtighed med fødevarerforsyningsikkerheden, økonomisk og social bæredygtighed og reduceret bureaukrati. DFPO og DPPO hilser et grundigt servicetjek af alle politikker, der påvirker fiskeriet, herunder fiskerikontrolforordningen og de stramninger, der er vedtaget i den nye forordning og naturgenopretningsloven velkommen.

DFPO og DPPO opfordrer afslutningsvis til at arbejde for, at der etableres et særligt forum i rådsregi i form af bredere sammensatte rådsarbejdsgrupper og bredere sammensatte ministerrådsmøder, der skal overvåge de forslag, som Kommissionen vil fremsætte, så man ikke risikerer, at de gode intentioner resulterer i endnu mere bureaukrati, administrative byrder og manglende politisk overblik. DFPO og DPPO opfordrer til et tæt samarbejde med erhvervet i de fremtidige forhandlinger og drøftelser om, hvordan visioner og planer kan blive til virkelighed.

Marine Ingredients Denmark (MID) støtter Kommissionens ambitiøse dagsorden, men er bekymret over den manglende fokus på konkrete tiltag til sikring af blå fødevarerproduktion. På trods af en anerkendelse af skaldyrs- og fiskeriproduktionens strategiske betydning for EU's økonomi og fødevarerforsyning, mener MID ikke, at fiskeri og akvakultur er tilstrækkeligt integreret i den bredere europæiske fødevarerpolitik. MID mener, at dette afspejles i sammensætningen af Det Europæiske Råd for Landbrug og Fødevarer (det såkaldte "European Board on Agriculture and Food"), ledet af fødevarer- og landbrugs-kommissær Christophe Hansen, hvor kun repræsentanter fra landbrugssektoren er inkluderet. MID mener, at den snævre repræsentation overser fiskeri- og akvakultursektorens væsentlige bidrag til fødevareresikkerheden.

MID opfordrer til at der arbejdes for, at Kommissionens vision anerkender vigtigheden af fiskeri- og skaldyrsproduktion, herunder fiskeolie og fiskemel, som en central del af fødevareresikkerheden ved at integrere den i EU's fødevarerpolitik. MID opfordrer endvidere til, at de naturlige fordele ved skaldyr og fisk i udviklingen af en robust og fremtidssikret fødevareresektor inddrages, samt at der sikres en helheds-

orienteret tilgang, hvor samspillet mellem landbaseret og akvatisk fødevarerproduktion ikke skaber konkurrence, men i stedet understøtter en balanceret og bæredygtig fødevarerproduktion på tværs af sektorer.

MID mener, at det for at håndtere de komplekse udfordringer i moderne fødevarer-systemer, er afgørende med en integreret strategi, der rummer både landbaseret og akvatisk produktion. MID mener, at Danmark spiller en ledende rolle som EU's største producent af fiskemel og fiskeolie, og blandt de største på det globale marked. MID mener, at EU halter efter udviklingen på området. Mens Asien, og særligt Kina, dominerer akvakulturproduktionen, oplever EU en nedgang, der kan føre til større afhængighed af eksterne forsyninger og øge risikoen for fødevarer-sikkerheden.

MID mener afslutningsvis, at det derfor er vigtigt, at Kommissionens visioner tager højde for og inkludere alle relevante aktører i den blå værdikæde når det gælder fisk og skaldyr. Fiskemel og fiskeolie binder den blå værdikæde sammen fra fangst til foder og videre til produktionen af sunde fødevarer.

DI Fødevarer hilser Kommissionens vision for fremtidens landbrug og fødevarer i EU velkommen og ambitionerne om, at EU også i fremtiden skal være verdensmester i fødevarerinnovation og fødevarer-sikkerhed. DI Fødevarer mener, at Kommissionen i det videre arbejde med visionen bør prioritere konkurrenceevnen for Europas landbrug- og fødevarer-sektor ved at skabe gunstige betingelser for produktion, forarbejdning og fremstilling i Europa; reducere reguleringsmæssige og administrative byrder samt omstændige procedurer; fremme investeringer og innovation i landbrugs- og fødevarer-sektoren; og sikre bedre sammenhæng på tværs af politikområder.

DI Fødevarer anfører, at modstandsdygtighed bør være en hjørnesteen i det videre arbejde med fokus på at beskytte EU mod markedsforstyrrelser, geopolitisk ustabilitet og de udfordringer, klimaændringer medfører. Men det skal løftes med en fortsat markedsorienteret tilgang, hvor gunstige betingelser for innovation, frihandel og en global tilgang til forsyningssikkerhed fremmes. DI Fødevarer fremhæver, at den måde man producerer, forbruger og handler med fødevarer ikke blot har betydning for fødevarerfor-syningssikkerheden i Danmark og EU. I en global verden, hvor EU både er verdens største eksportør af fødevarer og en af de største importører, har EU's fødevarerproduktion stor indflydelse på vores forbindelser med tredjelande.

DI Fødevarer efterspørger efter et styrket fokus på grøn omstilling og behovet for et styrket bidrag til EU's klimaindsats frem mod 2040, målet om klimaneutralitet i 2050, og at den fælles landbrugspolitik udvikles til at kunne understøtte et kvotehandelssystem for landbrugssektoren i EU.

I forhold til markedsregulering mener DI Fødevarer, at markedsregulering ikke er den rigtige løsning for de reelle problemer. Derimod vil obligatoriske kontrakter og de tilknyttede elementer om produktionsomkostninger og revisionsklausuler medfører alvorlige negative konsekvenser. Ligesom det vil skabe unødvendigt bureaukrati og begrænse den kontraktretlige frihed. DI Fødevarer fremhæver, at priser fastsættes af et marked, der påvirkes af detailhandel, globalt udbud og efterspørgsel, som svinger voldsomt, og derfor bør der i stedet anlægges en markedsorienteret tilgang, der fokuserer på at forenkle processerne, reducere bureaukratiet og sikre bedre markedsadgang til tredjelande – til gavn for både konkurrenceevnen og landmændenes økonomi.

I forhold til landbrugsstøtte mener DI Fødevarer, at det i en udfordret tid med geopolitiske spændinger og miljø- og klimaudfordringer er det afgørende, at EU's landbrugspolitik skaber de rette betingelser, der muliggør en succesfuld omstilling til et bæredygtigt fødevarer-system og en konkurrencedygtig og modstandsdygtig fødevarer-sektor. DI Fødevarer finder det positivt, at der lægges op til at belønne en

bæredygtig landbrugspraksis baseret på data og videnskabelig tilgang, mens der tages højde for forskelligheder i Europa. Landbrugsstøtten bør også tage højde for de egne initiativer, som fødevarerirksomheder igangsætter for at fremme en bæredygtig produktion. Et tæt samarbejde mellem landbrugere og fødevarerirksomheder kan føre til markante forandringer. Eksempelvis kan et samarbejde om det regenerative landbrug forbedre jordens sundhed, fremme biodiversitet, vandeffektivitet og skabe bedre klimamodstandsdygtighed.

I forhold til international handel mener DI Fødevarer, at Kommissionen bør anlægge en proaktiv EU handelspolitik inden for landbrug- og fødevarersektoren. Dette indebærer blandt andet at Kommissionen skal være fortalere for en åben, retfærdig og bæredygtig EU handelspolitik, da EU's handelsaftaler bør sikre bred markedsadgang, retfærdige og lige konkurrencevilkår. DI Fødevarer påpeger endvidere, at fordelene ved EU's 40+ handelsaftaler med globale partnere bør maksimeres gennem en effektiv håndhævelse, mens nye aftaler bør fokusere på vækstmarkeder. Dertil påpeger DI Fødevarer, at partnerskaber om markedsadgang mellem Kommissionen, medlemsstaterne og den private sektor skal styrkes for at sikre, at handelsprioriteter er afstemt og handelsbarrierer behandles effektivt. DI Fødevarer mener, at Kommissionen bør være en ledende fortalere for WTO og regelbaseret international handel. Der er behov for robust og effektiv konfliktløsning, der kan tackle nye handelsudfordringer, hvilket vil være afgørende for at opretholde en ordentlig udvikling af global handel. DI Fødevarer påpeger, at der er behov for at styrke samarbejdet med partnere om frihandelsaftaler (FTA) og ikke-FTA handelspartnere med henblik på at sikre gensidig forståelse og bedre afstemning af regulerings-rammer, reducere unødvendige barrierer og hjælpe europæiske virksomheder med at forblive konkurrencedygtige. Det er afgørende at involvere tredjelande og alle interessenter løbende.

I forhold til at fremme hurtigere innovation til markedet mener DI Fødevarer, at hurtigere godkendelsesprocesser og betydelige investeringer i skalering af bæredygtige innovationer, som nye fødevarer og biosolutions, er nødvendige for at fremskynde en grøn omstilling. DI Fødevarer mener, at Europa halter efter andre regioner i verden, hvad angår investering i forskning og innovation inden for biosolutions og fødevarer. Tiden mellem den indledende investering i forskning og lanceringen af produktet en betydelig indflydelse på afkastningsgraden og investeringspotentialet. DI Fødevarer finder det derfor vigtigt, at Kommissionen leverer på hensigten om at styrke rammerne for innovation i sektoren ved at strømline procedurerne for, at innovative processer, teknologier og produkter kan introduceres på markedet hurtigere. Ligesom det er afgørende, at Kommissionen fremsætter en ambitiøs Biotech Act.

I forhold til fødevarerikkerhed som hjørnestenen i fødevarerproduktionen mener DI Fødevarer, at andre vigtige aspekter såsom fødevarerforsyningsikkerhed og bæredygtighed skal integreres for at sikre, at reguleringen kan tjene til at understøtte en fødevarerproduktion nu og i fremtiden. DI Fødevarer mener derfor, at det videre arbejde med afsæt i visionen bør tilskynde til en mere holistisk tilgang til fødevarerikkerhed, som bør være baseret på diskussioner blandt alle interessenter i forhold til, hvilke risici der er acceptable, baseret på, at "nul risiko" ikke eksisterer.

I forhold diversificering af EU's landbrug- og fødevarer-systemer mener DI Fødevarer, at den europæiske landbrug- og fødevarersektor skal omfavne mangfoldighed for at imødekomme nuværende og fremtidige udfordringer med proteinmangel, fremme af sunde kostvaner, tab af biodiversitet og natur samt afhængighed af usikre globale forsyningskæder. DI Fødevarer mener, at det kan løftes i en omfattende EU-handlingsplan for plantebaserede fødevarer. Afslutningsvist finder DI Fødevarer det positivt, at visionen anerkender, at biosolutions og planter fremstillet ved NGT bør gøres tilgængelige for europæiske landmænd med henblik på at øge udbyttet og beskytte miljøet.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Kommissionen præsenterede visionen for landbrug og fødevarer på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 24. februar 2025. Der blev på mødet generelt taget positiv imod visionen af medlemsstaterne.

Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens meddelelse om visionen for fremtidens landbrug og fødevarer i EU velkommen. Regeringen ønsker, at det langsigtede perspektiv for landbrugets udvikling fremhæves, herunder i forhold til et styrket fokus på grøn omstilling, behov for et styrket bidrag til EU's klimaindsats frem mod 2040 og et klimaneutralt EU senest i 2050 samt en resultatorienteret arkitektur for den fælles landbrugspolitik. Regeringen finder, at der er behov for et styrket fokus på regelforenklning og bedre regulering. Regeringen ønsker et velfungerende indre marked for landbrugsvarer i EU med lige rammevilkår uden yderligere markedsregulering eller afvigelser fra konkurrencelovgivningen, herunder en udfasning af koblet støtte til produktionsgrene med stor klimaaftryk samt begrænsning af national statsstøtte til landbrugssektoren uden sigte på grøn omstilling. Regeringen finder det endvidere vigtigt, at internationale handelsregler respekteres og fødevarerforsyning ses i en global kontekst.

Regeringen finder, at landbrugsstøtten bør målrettes grønne tiltag og samfundsgoder, herunder investeringer i ny teknologi, bæredygtige landbrugsformer, reduktion og optag af drivhusgasser, tiltag målrettet miljø og biodiversitet, dyrevelfærd og fødevarer sikkerhed samt udvikling af landdistrikterne og generationsskifte – frem for bestemte størrelser af landbrug eller landbrug i bestemte geografiske områder. Regeringen støtter, at innovation og forskning samt udvikling af bioøkonomien og generationsskifte er vigtige elementer for udvikling af landbrugs- og fødevarersektoren samt for udvikling af landdistrikter. Regeringen støtter understøttelse af landdistriktsudvikling, som har til formål at skabe liv og vækst i landdistrikterne samt understøttelse af generationsskifte i landbruget. Regeringen ønsker, at der udarbejdes en europæisk handlingsplan for plantebaserede fødevarer, hvilket bør inddrages i Kommissionens arbejde med forsyning og proteiner.

Regeringen finder det vigtigt, at forhandlinger om udvidelse af EU, for så vidt angår landbrugsområdet, ikke foregribes, og at drøftelsen ikke foregriber forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme og EU's budget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt samlenotat til Folketingets Europaudvalg den 13. marts 2025 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 24. marts 2025.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.